II

(Rättsakter vilkas publicering inte är obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 21 juni 1995

om det stöd som den italienska staten beviljat företaget Enichem Agricoltura S.p.A.

(Endast den italienska texten är giltig)

(Text av betydelse för EES)

(96/115/EG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 93.2 första stycket i detta,

med beaktande av Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, särskilt artikel 62.1 första stycket i detta,

efter att, i enlighet med ovan nämnda artiklar, ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig, och

med beaktande av följande:

I

Genom ett brev av den 16 mars 1994 underrättade kommissionen den italienska regeringen om sitt beslut att inleda förfarandet enligt artikel 93.2 i Romfördraget med avseende på stöd som lämnats till Enichem Agricoltura S.p.A. (nedan kallat Enichem Agricoltura).

Företagets huvudsakliga verksamhet har varit att producera och distribuera gödselmedel och verksamheten har drivits inom ramen för den kemiska avdelningen i det italienska statliga holdingbolaget ENI. Företaget ägs till 100 % av ENI genom dess finansbolag S.C.I. och rekapitaliserades med 198 miljarder lire år 1991, 316 miljarder lire år 1992 och 756 miljarder lire år 1993. Kommissionen beslöt att inleda förfarandet enligt artikel 93.2 med avseende på dessa kapitaltillskott som tillsammans uppgick till 1 270 miljarder lire. Kommissionens beslut offentliggjordes och övriga medlemsstater och berörda tredje parter uppmanades att inkomma med synpunkter i ärendet [1].

Efter ett första möte den 15 april 1994 mellan företrädare för kommissionen respektive företaget, lämnade den italienska regeringen ett officiellt svar i form av ett brev av den 6 juni 1994, i vilket en detaljerad omstruktureringsplan för hela gruppen presenterades. Genom samma brev underrättade den kommissionen om ytterligare rekapitalisering och finansieringsåtgärder utöver dem som omfattas av ovan nämnda förfarande enligt artikel 93.2 i Romfördraget. Dessa ytterligare åtgärder utgörs av ett kapitaltillskott på 648 miljarder lire som redan har skjutits till och ett planerat kapitaltillskott på 900 miljarder lire som kommer att skjutas till under 1994 och som skall användas till att täcka omstruktureringskostnader.

Genom ett brev av den 19 augusti 1994 underrättade kommissionen Italiens regering om beslutet att utvidga ovan nämnda förfarande enligt artikel 93.2 till att omfatta dessa ytterligare åtgärder på totalt 1 548 miljarder lire. Detta beslut tillkännagavs i kommissionens meddelande av den 31 augusti 1994 [2].

Det totala belopp som omfattas av både det inledande förfarandet och det utvidgade förfarandet enligt artikel 93.2 uppgår följaktligen till 2 818 miljarder lire.

Mot bakgrund av den viktiga handeln mellan medlemsstaterna inom sektorn för jordbrukskemikalier (gödselmedelsindustrin) och företagets ekonomiska situation och på

[1] EGT nr C 151, 2.6.1994, s. 3.
[2] EGT nr C 243, 31.8.1994, s. 4.

grundval av den tillgängliga informationen gjorde kommissionen i båda besluten den preliminära bedömningen att de ifrågasatta åtgärderna föreföll att vara statligt stöd i den mening som avses i artikel 92.1 i fördraget och artikel 61.1 i EES-avtalet. På grundval av föreliggande information kunde kommissionen inte betrakta dessa åtgärder som förenliga med den gemensamma marknaden i enlighet med artikel 92.3 eller med EES-avtalet. Kommissionen drog slutsatsen att det under alla omständigheter var möjligt att fastställa en sådan förenlighet endast med stöd av artikel 92.3 c i fördraget.

Genom ett brev av den 28 september 1994 lämnade Italiens regering ett officiellt svar på utvidgande av förfarandet och ytterligare information om omstruktureringsplanen och de ytterligare finansiella åtgärderna.

Under förfarandets gång mottog kommissionen synpunkter från Tysklands regering och från ett norskt företag. De italienska myndigheterna delgavs dessa synpunkter genom brev av den 27 oktober 1994 respektive den 8 november 1994. Kommissionen tillställde Italiens regering ytterligare två brev, daterade den 26 oktober 1994 respektive den 6 februari 1995, med begäran om information om den framtida försäljningen av det omstrukturerade företaget.

Italiens regering besvarade nämnda brev från kommissionen genom dels ett brev av den 29 november 1994 och dels ett brev av den 14 februari 1995. I det första brevet tillkännagavs att Enichem Agricoltura skulle träda i likvidation, vilket också skedde den 22 december 1994. I detta sammanhang hade företaget bytt namn till "Agricoltura S.p.A in liquidazione".

Ytterligare möten och informella kontakter med företagets representanter har ägt rum under förfarandets gång, varigenom kommissionen har fått en klarare bild av arten och omfattningen av omstruktureringsåtgärderna samt de effekter som de förutses att få. Företaget tillhandahöll även informellt vissa ytterligare handlingar.

Enichem Agricoltura ingår i den företagsgrupp vars skuldminskningsprocess skall övervakas fram till slutet av 1996 i enlighet med det avtal som ingicks i juli 1993 mellan Italiens regering och kommissionen (bilaga 3 till kommissionens meddelande av den 29 december 1993 [1]). När det gäller verksamhet som kan komma att beviljas statligt stöd är det enligt detta avtal emellertid inte uteslutet att sådana åtgärder tas upp till enskild behandling enligt gemenskapsbestämmelser om statligt stöd.

II

Samtidigt som de italienska myndigheterna i de officiella svaren på inledandet och utvidgandet av förfarandet enligt artikel 93.2 i Romfördraget har lämnat uppgifter och information om omstruktureringsplanen för Enichem Agricoltura, har de uttryckt den allmänna uppfattningen att finansieringen av företaget endast är en fråga om industriella beslut, och att aktieägaren ENI:s agerande i detta avseende måste betraktas på samma sätt som en privat investerares.

Efter ENI:s undersökning av det berörda företagets oroande situation och nedslående framtidsutsikter investerades ifrågavarande medel för att undvika konkurs och för att finansiera genomförandet av en omstrukturerings- och rationaliseringsprocess. Det slutliga syftet med denna åtgärd är att minimera de förluster som ENI, i egenskap av ensam ägare till Enichem Agricoltura, under alla omständigheter skulle bli tvungen att bära, även om de ifrågasatta kapitaltillskotten inte har gjorts, eftersom ENI i enlighet med artikel 2362 i den italienska civillagen är obegränsat ansvarigt för företagets skulder i händelse av konkurs. Det hävdades att det slutliga kostnaderna skulle bli mycket högre i sistnämnda fall.

De italienska myndigheterna hävdade också att domstolen i domen av den 21 mars 1991, Italien mot kommissionen mål C 303/88 [2], bedömde ett sådant agerande som tillåtet. I nämnda dom beslutade domstolen att ett holdingbolag under en begränsad tid får bära ett dotterbolags förluster för att göra det möjligt för det att avveckla verksamheten på bästa möjliga villkor. Domstolen tillade även att ett sådant beslut inte endast kan grundas på utsikterna att göra en indirekt materiell vinst, utan även på andra hänsyn, som att skydda gruppens image eller omorientering av verksamheten.

III

1. Vad beträffar omstruktureringens innehåll har de italienska myndigheterna lämnat information om de omstruktureringsåtgärder som har vidtagits under åren 1991–1993 samt en omstruktureringsplan som påbörjades 1994 och som skall vara avslutat före 1997.

Sammanfattningsvis medför omstrukturerings- och rationaliseringsprocessen en radikal förändring av företagets strategiska ställning på marknaden för gödselmedel. Huvudpunkterna i denna plan är följande:

[1] EGT nr C 349, 29.12.1993, s. 2.

[2] REG 1991, s. I-1443.

— För att balansera förhållandet utbud/efterfrågan skall försäljningen koncentreras huvudsakligen till den inhemska marknaden samt skall den olönsamma försäljningen till utlandet (som är belastad med höga transportkostnader) minskas.

— Produktionen skall koncentreras helt till de integrerade enheterna i Ferrara (urea och ammoniak) och Ravenna (CAN och NPK-gödselmedel). Dessa enheter är mer konkurrenskraftiga eftersom de ligger i ett område i Italien där förbrukningen är mycket stor. De står även i förbindelse med varandra genom en pipeline för ammoniak.

— ENI skall slutgiltigt avveckla all verksamhet inom sektorn, vilket skall ske genom partnerskap med andra europeiska aktörer eller genom försäljning av företaget.

2. Omstruktureringsprocessen har drivits på av insikten om en marknadssituation och framtidsutsikter som har tvingat alla europeiska aktörer att drastiskt minska produktionskapaciteten.

På den västeuropeiska marknaden förutses en fortsatt minskad förbrukning av gödselmedel under de närmaste åren, även om den nuvarande utveckling som förutses på världsmarknaden är ljusare. Konkurrenstrycket från Österuropa och utomeuropeiska länder kommer att förbli stort, trots att både produktionskostnaderna och den inhemska efterfrågan förutses öka i dessa länder. Dessa och andra faktorer, som omprövningen av den gemensamma jordbrukspolitiken, sjunkande priser på jordbruksprodukter, öppnandet av marknaden och de nya GATT-bestämmelserna, liksom nya miljökrav, har tvingat den europeiska gödselmedelsindustrin till en genomgripande omstrukturering för att minska överkapacitet och ineffektiv kapacitet och för att balansera förhållandet mellan utbud och efterfrågan.

Följaktligen har Enichem Agricolturas omstrukturering huvudsakligen inneburit att en stor del av verksamheten har avvecklats, både vad avser mellanprodukter och slutprodukter, genom nedläggning av ett antal produktionsanläggningar och försäljning eller likvidation av vissa dotterbolag och tillgångar (Isagro, Conserv Inc., Terni Industrie Chimiche, Sariaf etc.). Som ovan nämnts är det omstrukturerande företaget nu baserat på två integrerade produktionsanläggningar, Ferrara och Ravenna, som båda ligger i områden i Italien med mycket stor förbrukning. Tillsammans med Barletta-enheten, den centrala ledningen, administrationen och affärsverksamheten utgör dessa två enheter den slutliga kärnan i det omstrukturerade Enichem Agricoltura, som skall bjudas ut till försäljning enligt planen. Nedan kallas denna del av Enichem Agricoltura det "omstrukturerade verksamhetsområdet".

Nedanstående tabell visar utvecklingen av företagets kapacitet för de viktigaste gödselmedlen sedan 1990.

(kiloton per år)

Enhet	Anläggning	Gödselmedel/ Mellanprodukt	Kapacitet 31.12.1989	Kapacitet 31.12.1994	Anmärkningar
MARGHERA	Svavelsyra	mellanprodukt	100	—	nedlagd
	Ammoniak	mellanprodukt	170	—	nedlagd
	Urea	mellanprodukt	170	—	nedlagd
	Salpetersyra	mellanprodukt	330	—	nedlagd
	Ammoniumnitrat	gödselmedel	460	—	nedlagd
	NPK	gödselmedel	600	—	nedlagd
	SSP	gödselmedel	300	—	överförd till Enichem S.p.A.
RAVENNA	Ammoniak	mellanprodukt	240	—	nedlagd
	Salpetersyra	mellanprodukt	400	400	skall säljas
	Ammoniumnitrat	gödselmedel	480	500	skall säljas
	NPK	gödselmedel	400	400	skall säljas
FERRARA	Ammoniak	mellanprodukt	500	500	skall säljas
	Urea	gödselmedel	550	500	skall säljas
TERNI (Terni Industrie Chimiche S.p.A.)	Ammoniak	mellanprodukt	130	130	Företaget skall säljas
	Urea	gödselmedel	110	110	
	Salpetersyra	mellanprodukt	80	80	
	Kalciumnitrat	gödselmedel	100	100	
MANFREDONIA	Ammoniak	mellanprodukt	350	—	nedlagd
	Urea	gödselmedel	550	—	nedlagd

(kiloton per år)

Enhet	Anläggning	Gödselmedel/ Mellanprodukt	Kapacitet 31.12.1989	Kapacitet 31.12.1994	Anmärkningar
PRIOLO	Ammoniak	mellanprodukt	350	—	nedlagd
	Salpetersyra	mellanprodukt	170	—	nedlagd
	NPK	gödselmedel	400	—	nedlagd
SAN GIUSEPPE DI CAIRO	Ammoniak	mellanprodukt	170	—	nedlagd
	Urea	gödselmedel	190	—	nedlagd
GELA	Ammoniak	mellanprodukt	100	—	nedlagd
	Svavelsyra	mellanprodukt	200	200	överförd till Praoil (ENI)
	Fosforsyra	mellanprodukt	120	120	lagd i malpåse (ISAF)
	Svavelsyra	mellanprodukt	170	170	lagd i malpåse (ISAF)
	NPK	gödselmedel	350	350	lagd i malpåse (ISAF)
CROTONE	Salpetersyra	mellanprodukt	100	—	nedlagd
	NPK/SSP	gödselmedel	200	—	nedlagd
PORTO, EMPEDOCLE	SSP	gödselmedel	100	—	nedlagd
BARLETTA	SSP/NPK (1)	gödselmedel	100	100	skall säljas
ANDRA ENHETER (utom Fertilgest)	SSP/NPK	gödselmedel	200	—	nedlagda
		GÖDSELMEDEL, TOTALT	5 430	2 060	
		MELLANPRODUKTER, TOTALT	3 680	1 600	

(1) Endast granulering.
Källa: Enichem Agricoltura.

När det gäller enbart kvävegödselmedel har den totala kapaciteten minskat med 910 kiloton per år för urea, 460 kiloton per år för ammoniumnitrat och 1 200 kiloton per år för NPK-gödselmedel.

Nedläggningar och försäljningar, med även interna rationaliseringar, har resulterat i en betydande minskning av företagets personalstyrka, närmare bestämt en minskning på 58 % (3 708 av 6 354 anställda) under perioden 1990–1993. Ytterligare rationalisering och försäljning av verksamheter kommer att innebära ytterligare minskning av personalstyrkan. Det slutliga företagets struktur, huvudsakligen bestående av enheterna i Ferrara och Ravenna samt den centrala administrationen och affärsverksamheten, kommer att sysselsätta endast ca 450 anställda, dvs. en total minskning med 93 % från 1990, varav huvuddelen genom definitiva avskedanden.

3. Enligt planen skall omstruktureringen vara slutförd i och med Enichem Agricolturas likvidations- och privatiseringsprocess. I synnerhet skall följande punkter genomföras:

— Gela: tre anläggningar (fosforsyra, svavelsyra och NPK-gödselmedel) tillhörande dotterbolaget ISAF läggs i malpåse, eftersom de på grund av kostnaden för bergfosfat inte är konkurrenskraftiga. De kommer att säljas eller läggas ned inom ramen för likvidationsprocessen.

— Terni Industrie Chimiche: detta dotterbolag är utbjudet till försäljning och avyttringen kommer att ske inom ramen för likvidationsprocessen.

— Sariaf: detta företag (omsättning på ca 14 miljarder lire 1994) ligger i Faenza (Ravenna) och är verksamt inom tillverkning av specialgödsel, jordbruksutrustningar och kemiska bekämpningsmedel. Det är utbjudet till försäljning och avyttringen kommer att ske inom ramen för likvidationsprocessen.

— Ferrara och Ravenna: ytterligare investeringar planeras för åren 1995–1997, huvudsakligen avseende underhåll och automatisering av anläggningarna, kostnader för att uppfylla miljö- och säkerhetsnormer, rationalisering av produktionen, utveckling av nya produkter för att uppfylla de normer som marknaden kräver. [...] (*).

Sistnämnda två enheter kommer att äga huvuddelen av Enichem Agricolturas slutliga kapacitet och förväntade produktion enligt följande:

(*) Konfidentiell uppgift.

(kiloton per år)

Enhet	Anläggning	Kapacitet	Produktion
Ferrara	Urea	500	480
Ravenne	CAN	500	490
	NPK-gödsel		
	— kemisk reaktion	400	
	— blandningar	100	460

Företaget förväntas få 35 % av den italienska marknaden (1991/92 hade det 50 %), handelsverksamheten undantagen. Eftersom en stor del av produktionen kommer att sugas upp av den inhemska marknaden, förutses inga större exportkvantiteter till Europa när omstruktureringen har genomförts. Detta kommer att innebära en betydande minskning av företagets marknadsandelar i Europa, dit Enichem Agricoltura exporterade ca 1 000 kiloton per år under åren 1991 och 1992.

Enligt en lönsamhetsanalys som har utarbetats av [...] klassificeras produktionsanläggningarna i Ferrara och Ravenna som anläggningar med medelstor/stor konkurrenskraft i förhållande till övriga europeiska produktionsanläggningar för gödsel.

Mot bakgrunden av målet att minska marknadsandelarna rationaliseras, bantas och koncentreras försäljningsstrukturen på ett mindre antal kunder, varigenom lagerhållning och distributionsenheter kan minskas. De fasta kostnaderna sjunker, vilket medför bättre lönsamhet.

4. Som sägs i del I trädde företaget i likvidation 22 december 1994 för att avvecklas definitivt och för att minska den ekonomiska bördan som kommer att belasta aktieägaren ENI.

Likvidationsprocessen kommer huvudsakligen att baseras på försäljning genom privatisering av Enichem Agricolturas omstruktuerande verksamhetsområde. Vidare kommer de två dotterbolagen Terni Industrie Chimiche och Sariaf att privatiseras. Resterande tillgångar kommer antingen att säljas eller likvideras och slutligen kommer skulderna att betalas.

Till dess att privatiseringen är slutförd hyr likvidatorn ut Enichem Agricolturas anläggningar till Enichem S.p.A., som har bättre förutsättningar att förvalta dem. Hyran är marknadsmässig och avtalet kommer automatiskt att löpa ut när försäljningskontraktet träder i kraft.

Privatiseringsprocessen för det omstrukturerade verksamhetsområdet och dotterbolagen Terni Industrie Chimiche och Sariaf har inletts med stöd av fristående ekonomiska rådgivare. En anbudsinfordran har redan offentliggjorts i pressen. De italienska myndigheterna har meddelat kommissionen det datum då privatiseringarna bör vara slutförda.

5. Ekonomiska prognoser avseende omstruktureringsprocessen för de kommande åren har ingivits. Prognoserna beaktar dels de omstrukturerade verksamheternas framtida ekonomiska resultat och dels kostnaderna för likvidationsprocessen och intäkterna från privatiseringarna.

Dessa ekonomiska prognoser har därför delats i två ekonomiska huvudområden: det omstrukturerade företagets verksamhet (huvudsakligen Ravenna, Ferrara och centrala tjänster) och "likvidationsområdet".

Vad avser der första området har prognoserna grundats på ett scenario baserat på de generella makroekonomiska indikatorerna för Italien och vissa beräkningar som Världsbanken och andra specialiserade företag har gjort för denna sektor (British Sulphur och Fertecon) rörande kostnader för råvaror, handelsvaror och slutprodukter. Det omstrukturerande affärsområdet förutses uppnå god lönsamhet redan 1995 och skattningar för 1994 visar att ett positivt resultat har uppnåtts redan detta år, delvis beroende på att den förbättrade marknadssituationen. Den omstrukturerande affärsenheten kommer att ha en omsättning på ca 630 miljarder lire [...].

"Likvidationsområdet" omfattar resterande delar av Enichem Agricoltura, vilka kommer att säljas eller likvideras med en förväntad förlust på 900 miljarder lire som skall täckas av stödet. I denna beräknande förlust har intäkterna från försäljningen av den omstruktuerade affärsenheten och av dotterbolagen Terni Industrie Chimiche och Sariaf räknats in och dragits av.

6. Omstruktuerings- och likvidationsprocessen kommer slutligen att finansieras av Enichem Agricolturas aktieägare med ett totalt belopp på 2 818 miljarder lire (ca 1 500 miljoner ecu), delvis i form av kapitaltillskott som redan har gjorts under åren 1991 – 1994 (1 918 miljarder lire) och delvis i form av stöd som kommer att lämnas löpande för att finansiera likvidationsprocessen (900 miljarder lire).

Tillskotten under perioden 1991 – 1993 har använts till att täcka förlusterna i samband med omstrukturering och nedläggning. Som visas ovan har denna verksamhet omfattat en betydande minskning av personalstyrkan vilket har medfört stora sociala kostnader. Säkerhets- och miljökostnaderna i samband med nedläggningarna har också varit betydande.

Stödet till finansieringen av likvidationsprocessen, skattat på grundval av likvidationsplanen, kommer att täcka de skulder som Enichem Agricoltura har per 22 december 1994 och som inte täcks av intäkterna från försäljningen av tillgångar, verksamheter och andra tillgodohavanden, samt de administrativa och finansiella avgifterna för hanteringen av likvidationsprocessen. Det täcker även kostnader och förluster i samband med avvecklingen av de verksamheter som läggs ned.

Det slutliga belopp för likvidationsförlusterna som skall täckas av stödet är hämtat från en försiktig skattning, baserad på Agricolturas ekonomiska situation, av framtida intäkter och förluster som härrör från avyttring och avskrivning av tillgångar och kostnaderna för likvidationen.

IV

Utöver inlagorna från Italiens regering, inkom synpunkter från Tysklands regering och från ett norskt företag.

Tysklands regering uttryckte uppfattningen att fallet måste bedömas på en långsiktig basis, med beaktande av hela ENI-gruppen och gruppens kemiska avdelning, som leds av Enichem. Regeringen konstaterade att stöd har beviljats ENI och Enichem vid ett flertal tillfällen sedan 1980, medan de ekonomiska resultaten totalt sett har varit negativa. Tysklands regering uttryckte sina allmänna farhågor om att det aktuella stödet sannolikt kommer att snedvrida handeln på den gemensamma marknaden.

Det norska företaget underströk att det enligt dess uppfattning bör fastställas vissa villkor som skall gälla i det fall att stödet till Enichem Agricoltura godkänns. För det första att omstruktureringen och nedläggningarna skall vara permanenta, vilket bör säkerställas av kommissionen. För det andra att försäljning av nedlagda anläggningar för tillverkning av gödsel endast får ske till sådana köpare i tredje land som kommissionen inte ser som potentiella leverantörer till gemenskapsmarknaden. Vidare att behållningen av sådan försäljning skall dras av från det belopp som kan godkännas som omstruktureringsstöd och inte kunna användas som driftsstöd till Enichem Agricoltura.

Italiens regering besvarade de tyska synpunkterna med att understryka att ENI:s ekonomiska situation alltid har varit positiv, bortsett från år 1992, och med att framhäva att alla nämnda ekonomiska åtgärder har varit föremål för kommissionens bedömning enligt gemenskapsbestämmelser om statligt stöd.

Vad beträffar de synpunkter som det norska företaget har lämnat, svarade Italiens regering med att bekräfta att alla produktionsanläggningar som förklarats vara nedlagda i omstruktureringsplanen redan har tömts och omhändertagits och att lämpliga säkerhetsåtgärder redan har vidtagits. Den motsatte sig även kravet att det nedlagda anläggningarna skulle säljas utanför gemenskapen, eftersom kommissionen inte har förutsett något sådant villkor i denna situation. Slutligen bekräftade den att försäljningen av Enichem Agricolturas tillgångar kommer att ske med respekterande av de principer som framhävdes i kommissionens beslut om den portugisiska privatiseringslagen nr 11/1990, vilket behandlades i meddelandet av den 17 september 1993 [1], samt att intäkterna från en sådan försäljning kommer att användas till att täcka en del av förlusterna i samband med likvidationsprocessen.

V

1. *Bekräftelse av förekomsten av stöd*

För att fastställa om stöd förekommer i samband med ovan beskrivna åtgärder kommer den marknadsekonomiska investeringsprincipen för värdering av kapitalflöden mellan staten/ägaren och dess företag, vilken beskrivs i kommissionens meddelande om offentliga företag av den 28 juli 1993 [2], att tillämpas.

Enligt denna princip, som i många fall har bekräftats genom domstolens rättspraxis och kommissionens praxis (se ovan nämnda meddelade), förekommer stöd i samband med en transaktion om denna transaktion inte skulle ha genomförts av en privat investerare som bedriver verksamhet på normala marknadsekonomiska villkor.

Enligt de uppgifter som har lämnats till kommissionen, och som anges ovan, har den italienska staten — via sitt holdingbolag ENI — investerat totalt 2 818 miljarder lire i omstruktureringen av Enichem Agricoltura.

De olika kapitaltillskotten, som delvis redan har genomförts, sammanfattas i följande tabell:

(i miljarder lire)

	1991	1992	1993	1994	1995 – ...	Totalt
Medel som beviljats Enichem Agricoltura	198	316	756	648	900	2 818

Kommissionen noterar att Enichem Agricolturas aktieägare ENI är ett industriellt holdingbolag som till 100 % ägs av det italienska finansdepartementet. Varje gång ENI beslutar att investera i sina dotterbolag och avkastningen på

[1] EGT nr C 253, 17.9.1993, s. 3.
[2] EGT nr C 307, 13.11.1993, s. 3.

sådana investeringar uteblir, får detta följaktligen motsvarande negativa effekt på den avkastning som ENI skulle ha givit sin aktieägare. Även om ENI inte fick något kapitaltillskott till omstruktureringen av Enichem Agricoltura, har omstruktureringskostnaderna finansierats med intäkter som i annat fall skulle ha kommit dess statliga aktieägare till godo genom aktieutdelningen eller höjt kapitalvärde. Faktum är att ENI det senaste årtiondet inte har givit sin statliga aktieägare tillräcklig avkastning, varför de medel som ENI har ställt till dotterbolagens förfogande skall betraktas som statliga resurser. Dessutom kan ENI:s val att fortlöpande rekapitalisera Enichem Agricoltura, trots bolagets stadigt försämrade resultat och konton inte rimligen vara möjligt utan den statliga aktieägarens underförstådda eller uttryckliga godkännande.

Hela den investering som staten har gjort i samband med omstruktureringen av Enichem Agricoltura kommer inte att ge en skälig avkastning i framtiden. De kapitaltillskott som har gjorts åren 1991 – 1994, innan företaget trädde i likvidation, har uppenbarligen gjorts för att undvika konkurs och för att genomföra omstruktureringsåtgärder. Dessa medel investerades just för att täcka Enichem Agricolturas förluster, utan att det fanns några utsikter till en positiv avkastning. De beviljades innan en komplett och sammanhängande omstruktureringsplan hade utarbetats i syfte att återställa lönsamheten. Med tanke på Enichem Agricolturas dåliga resultat under hela perioden måste de betraktas som del av en process som har lett fram till aktieägarens beslut att likvidera Enichem Agricoltura och att helt avhända sig verksamheten. Ingen privat aktieägare skulle ha accepterat dessa dåliga resultat under en sådan period. Vidare är de positiva resultat som förväntas efter Enichem Agricolturas omstrukturering för låga jämfört med det totala kapitaltillskottet, och de kan inte anses utgöra tillräcklig avkastning på statens investering. Följaktligen kan de italienska myndigheternas argument att ENI i detta avseende agerade som en privat investerare inte accepteras, eftersom en sådan investerare långt dessförinnan skulle ha likviderat bolaget eller genomfört en grundlig omstrukturering. När det gäller domstolens nämnda dom (se del II) är dessutom den period under vilken Enichem Agricoltura har dragits med stora förluster för lång (fem år), och summan av dessa förluster är för stor för att utgöra grund för argumentet att ENI har agerat på samma sätt som ett privat holdingbolag. Hela beloppet är därför att betrakta som stöd.

De förluster som hänförs till likvidationsprocessen utgör stöd, just på grund av deras art. De är skulder som garanteras och slutligen betalas av aktieägaren enligt artikel 2362 i den italienska civillagen när bolaget har trätt i frivillig likvidation.

En sådan garanti har täckt Enichem Agricolturas skulder de senaste åren, medan bolaget har fortsatt att göra stora förluster. Under dessa förhållanden skulle en privat investerare ha försökt begränsa sitt engagemang i sitt olönsamma dotterbolag genom att besluta att låta bolaget träda i likvidation det ögonblick då det inte rimligen kunde förväntas att dess ekonomiska lönsamhet skulle gå att återställa och i ett ögonblick då förhållandet mellan dess tillgångar och skulder fortfarande visade ett överskott. Eftersom ENI inte agerade på ett sådant rationellt sätt utan förs mycket senare beslöt att Enichem Agricoltura skulle träda i frivillig likvidation så att förluster och skulder kunde avskrivas och därmed bidra till omstrukturerings- och omorganisationsprocessen, måste kostnaden för ett sådant förfarande betraktas som stöd. I den slutliga kostnaden för likvidationen, som uppgick till 900 miljarder lire, har ENI:s intäkter från försäljningen av Enichem Agricoltura räknats in och dragits av.

De senaste åren har Enichem Agricoltura till omsättningen varit bland de sju största aktörerna inom gemenskapen och exporterat en betydande del av produktionen. På den italienska marknaden för gödselmedel stod företaget för 50 % av den totala efterfrågan år 1992 och i slutet av omstruktureringsprocessen kommer företaget att ha en marknadsandel på ca 35 %. Med beaktande av den svåra situationen inom sektorn drar kommissionen därför slutsatsen att det totala beloppet på 2 818 miljarder lire verkligen snedvrider handeln inom gemenskapen och är att betrakta som statligt stöd i den mening som avses i artikel 92.1 i fördraget och artikel 61.1 i EES-avtalet.

2. *Stödets förenlighet med den gemensamma marknaden*

I artikel 92.2 och 92.3 i fördraget anges vissa typer av stöd som är förenliga med den gemensamma marknaden.

Med tanke på förfarandets art är artikel 92.2 och 92.3 b inte tillämpliga på de aktuella stöden.

Med tanke på att gruppen bedriver många olika verksamheter på många olika platser samt att åtgärderna inte fyller något regionalt syfte, kan endast det undantag som förutses i artikel 92.3 c komma i fråga, i den mån som det avser stöd för att underlätta utvecklingen av viss näringsverksamhet.

Som konstaterats ovan förefaller de aktuella åtgärderna vara stöd som särskilt syftar till att göra det möjligt för Enichem Agricoltura att fortsätta verksamheten trots finansiella svårigheter och att finansiera ett omstruktureringsprojekt för att återställa företagets lönsamhet.

Kommissionens inställning till stöd till omstrukturering av företag i svårigheter beskrivs i "Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd för att rädda och omstrukturera företag i svårigheter", vilka kommissionen antog den 27 juli 1994. ([1])

([1]) EGT nr C 368, 23.12.1994, s. 12.

I dessa riktlinjer påpekar kommissionen att den är restriktiv vid bedömningen av förenligheten avseende denna typ av stöd, eftersom det i annat fall kan sluta med att stödet medför att sociala eller industriella problem utan anledning överförs från en medlemsstat till en annan, särskilt genom att en orättvis andel av den strukturella industriella anpassningen och åtföljande sociala problem lastas över på andra producenter.

För att kommissionen skall godkänna särskilt stöd till ett företag i svårigheter måste följande grundvillkor för omstruktureringen av företaget vara uppfyllda. För det första måste omstruktureringen återställa företagets långsiktiga lönsamhet inom en rimlig tidsrymd. Vidare får den inte i onödan snedvrida konkurrensen. Slutligen måste den stå i proportion till omstruktureringskostnaderna och fördelarna. Endast om dessa grundkrav är uppfyllda kan den bedömningen göras att stödets effekter inte strider mot det gemensamma intresset i den mening som avses i undantaget i artikel 92.3 c i Romfördraget.

Detta har legat till grund för bedömningen av den dokumentation och omstruktureringsplan som den italienska myndigheterna lagt fram, särskilt vad gäller sådana delar som återställandet av företagets lönsamhet, minskningen av produktionskapaciteten och utvecklingen av företagets konkurrenskraft på marknaden, stödets storlek i förhållande till omstruktureringen och stödmottagarens medverkan i finansieringen av omstruktureringsplanen samt planerna för företagets privatisering.

3. *Återställande av lönsamheten samt privatisering*

För alla omstruktureringsplaner gäller generellt som ett absolut krav att de måste återställa bolagets långsiktiga lönsamhet och livskraft inom en rimlig tidsrymd och på grundval av realistiska antaganden om dess framtida driftsvillkor.

Som nämndes i del I trädde Enichem Agricoltura i likvidation i december 1994 och endast vissa produktionsanläggningar och enheter fortsätter verksamheten efter omstruktureringen och förutses slutligen bli privatiserade.

Den omstrukturering som har gjorts och som parallellt med likvidationsprocessen skall slutföras under nästkommande år kan rimligen förväntas återföra Agricoltura till långsiktig lönsamhet. Flera biverksamheter har sålts eller avvecklats och kärnverksamheten har minskats avsevärt och begränsats till de anläggningar och verksamheter som kan vara säkra på att hålla en bra konkurrensnivå på den italienska och europeiska marknaden. Som nämnts ovan är bedömningarna av de omstrukturerade verksamheternas resultat för 1994 positiva, och realistiska finansiella prognoser för åren 1995–1998 visar att dessa verksamheter kommer att nå en bra lönsamhetsnivå, som är acceptabel för en privat investerare.

Dessutom har de italienska myndigheterna förbundit sig att privatisera Enichem Agricolturas omstrukturerande verksamhetsområde och de har meddelat kommissionen datum då privatiseringen bör vara genomförd. Försäljningsförfarandet har redan inletts och omfattar även dotterbolagen Terni Industrie Chimiche och Sariaf.

Beslutet att helt och definitivt avhända sig Enichem Agricolturas verksamhet överensstämmer med det allmänna privatiseringsprogram som har antagits av den italienska regeringen. Detta har dessutom bekräftats i samband med den skuldminskningsplan som ENI har ingivit till kommissionen och som överensstämmer med bestämmelserna i det avtal som ingicks i juli 1993 mellan den italienska regeringen och kommissionen. Genomförandet av denna plan övervakas av kommissionen på grundval av regelbundna rapporter och möten mellan företrädare för ENI respektive den italienska regeringen.

Privatiseringsbeslutet har beaktats i den skattning av nettovärdet av de omstruktureringskostnader som skall täckas av stödet. Privatiseringen kommer slutligen att leda till att Agricoltura inte längre förlitar sig på privilegierade offentliga bidrag, eftersom dess nuvarande direkta kopplingar till staten kommer att skäras av definitivt. Under dessa omständigheter ankommer det på den nye ägaren att säkerställa företagets slutliga lönsamhet utan ytterligare statliga bidrag.

4. *Minskning av kapaciteten*

Ytterligare ett villkor för att omstruktureringsstöd skall tillåtas är att åtgärder vidtas för att begränsa eventuella ogynnsamma effekter på konkurrenter. I annat fall skulle stödet "strida mot det gemensamma intresset" och inte kunna komma i fråga för undantag enligt artikel 92.3 c. Särskilt inom sektorer som har ett strukturellt överskott av produktionskapacitet kan detta göras genom en oåterkallelig minskning av företagets kapacitet.

I EFMA:s dokument om gödselmedelsindustrin inom gemenskapen, offentliggjort i november 1994, konstateras att denna industrin för närvarande har en strukturell överkapacitet på drygt 20 %. Kommissionens uppgifter visar att 1993, ett relativt dåligt år vad gäller lönsamhet men även ett år då produktionen förmodligen inte kommer att överträffas, producerades inom gemenskapen motsvarande 8,3 miljoner ton kvävegödselmedel av en kapacitet på ca 11,5 miljoner ton ammoniak, en utnyttjandegrad på 74 %.

Omstruktureringen av Enichem Agricoltura omfattar en betydande insats för att minska företagets produktionskapacitet över hela produktsortimentet. Under 1990 har företaget lagt ned 69 % av sin kapacitet för ammoniak, 60 % för urea, 48 % för ammoniumnitrat och 64 % för

NPK. Kommissionens beräkningar på grundval av Enichems och EFMA:s siffror visar att 1991 avvecklades följande produktionskapacitet inom EG: cirka 15 % för urea, 5 % för ammoniumnitrat och 5 % för NPK. Även SSP-produktionen har minskat kraftigt genom nedläggning och försäljning.

Personalminskningar är mycket viktiga. [...] det omstrukturerande verksamhetsområdet kommer endast att sysselsätta knappt 10 % av den arbetsstyrka som företaget sysselsatte 1990.

Mot bakgrund av ovanstående, särskilt med beaktande av Enichem Agricolturas avsevärt minskade andel av marknaden för gödselmedel, vilken är synnerligen konkurrensutsatt och belastat med överkapacitet, kan kommissionen dra slutsatsen att omstruktureringen av företaget och dess slutliga konkurrenskraft på marknaden inte kommer att påverka konkurrensen i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset.

Kommissionen understryker att den kapacitetsminskning som följer av nedläggningarna, som enligt de italienska myndigheterna är definitiva, skall vara reell och oåterkallelig. Driften får inte återupptas i de aktuella anläggningarna, inte ens av nya köpare, eftersom detta skulle resultera i att understödd kapacitet återinfördes på marknaden och orsakade en kraftig snedvridning av konkurrensen.

Kommissionen inser även att anläggningen i Gela (fosforsyra och NPK-gödselmedel) har lagts ner därför att den under nuvarande förhållanden inte är konkurrenskraftig. Eventuella planer på att återuppta driften i dessa anläggningar, av Enichem Agricoltura eller tredje köpare, kommer därför sannolikt att omfatta omstruktureringsåtgärder och ytterligare stöd som kan resultera i en snedvridning av konkurrensen. Därför måste kommissionen underrättas om sådana planer innan de omsätts i praktiken, så att kommissionen kan utvärdera dem i enlighet med gemenskapsbestämmelserna om statligt stöd.

5. Stödets storlek i förhållande till omstruktureringen

Som framgår av den information som den italienska regeringen har lämnat, har de kapitaltillskott som ENI har gjort under åren 1991–1993 använts till att täcka förlusterna i samband med nedläggningar och likvidation av företag samt avskrivningar av tillgångar. Även täckningen av Enichem Agricolturas förluster till följd av den ekonomiska planeringen i samband med likvidationen är per definition direkt kopplad till nedläggnings- och omstruktureringsåtgärder.

Det noteras att stödmottagaren i hög grad kommer att bidra till finansieringen av omstrukturerings- och likvidationsplanen genom att i denna plan reinvestera intäkterna från försäljningen av tillgångar och dotterbolag och från motsvarande slutliga privatisering av Enichem Agricolturas omstrukturerande verksamhetsområde. Detta är det största bidrag som stödmottagaren kan lämna eftersom denne kommer att avhända sig hela verksamheten. Skattningar av dessa intäkter, som är inräknade och har dragits av från den slutliga likvidationskostnader på 900 miljarder lire, verkar rimliga och kommer troligen att visa sig vara korrekta, även med beaktande av den förbättrade marknadssituationen och de aktuella dotterbolagens och enheternas goda resultat år 1994.

Kommissionen understryker att dessa intäkter endast skall användas till att återbetala delar av Enichem Agricolturas utestående skulder vid likvidationen. Detta för att undvika att intäkterna används som ytterligare stöd till andra av gruppens företag eller verksamheter som har finansiella svårigheter och som ännu inte är sålda.

Under dessa förhållanden bedöms det beviljade stödet inte tillföra Enichem Agricoltura överskottskontanter som kunde användas till aggressiva, marknadssnedvridande aktiviteter som inte är kopplade till omstruktureringsprocessen, eller till att finansiera nya investeringar som inte krävs för omstruktureringen.

Kommissionen noterar även att enligt den ekonomiska planeringen för Enichem Agricoltura kommer den framtida nivån på företagets finansiella omkostnader inte att minska i orimlig grad. Vidare kommer företaget inte att gynnas av några skatteförmåner som är kopplade till förluster som täcks genom avskrivning av skulder som finansieras genom stödet.

De italienska myndigheternas åtagande vad gäller Enichem Agricoltura och försäljningen av dess dotterbolag före utgången av den tidsfrist som meddelats kommissionen betraktas som ett villkor för godkännandet av omstruktureringsplanen. Om inte en sådan försäljning äger rum och ENI inte använder den aktuella inkomsten till att minska sina skulder till följd av likvidationen, skulle stödmottagarens bidrag till finansieringen av planen bli mindre, för att inte säga obefintligt. En försäljning genom privatisering innebär dessutom större utsikter till lönsamhet, dvs. framtida resultat som motsvarar en normal lönsamhet.

Slutligen noteras att beräkningen av den slutliga kostnaden för likvidationen, dvs. 900 miljarder lire, är osäker och kan variera beroende på likvidationsprocessen. Med tanke på vikten av att minska Enichem Agricolturas kapacitet, anser kommissionen emellertid att en höjning av denna kostnad med upp till 15 % av 900 miljarder lire inte kommer att påverka kommissionens positiva bedömning av ärendet.

6. Övervakning och rapportering

Genomförandet av omstrukturerings- och likvidationsplanen kräver övervakning av kommissionen. I detta syfte måste de italienska myndigheterna inge periodiska rapporter som sammanfattar omstrukturerings-, likvidations- och privatiseringsprogrammets förlopp.

Kommissionen kommer även att få tillfälle att följa genomförandet av planen vid regelbundna möten med de italienska myndigheterna i samband med den övervakningen som, enligt de avtal som ingicks i juli 1993 mellan den italienska regeringen och kommissionen, skall pågå till dess att avtalet löper ut.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Det stöd till förmån för Enichem Agricoltura som omfattas av detta beslut — dvs. de kapitaltillskott som har gjorts under åren 1991 – 1994, totalt 1 918 miljarder lire, och den förväntade slutliga kostnaden på 900 miljarder lire för likvidationen av Enichem Agricoltura — samt en eventuell höjning av sistnämnda belopp med högst 15 % under det faktiska genomförandet av omstruktureringsplanen, uppfyller de villkor som anges i gemenskapens riktlinjer av den 27 juli 1994 för statligt stöd för att rädda och omstrukturera företag i svårigheter. Därför omfattas stödet av det undantag från förbudet i artikel 92.1 i fördraget och artikel 61.1 i EES-avtalet som föreskrivs i artikel 92.3 c i fördraget och artikel 61.3 c i EES-avtalet, och betraktas som stöd som är förenligt med den gemensamma marknaden, förutsatt att de villkor och krav som anges i punkt 2 – 5 och i artikel 2 är uppfyllda.

2. De stödmottagande företagen skall vidta alla åtgärder som fastställs i det likvidations-, omstrukturerings- och privatiseringsprogram som har inlämnats till kommissionen.

3. Den kapacitetsminskning som följer av nedläggningen av anläggningarna i Marghera, Manfredonia, Priolo, San Giuseppe di Cairo, Gela (ammoniakanläggning), Crotone, Porto Empedocle, utom Fertilgest, skall vara reell och oåterkallelig. I detta syfte skall relevanta tillgångar skrotas, göras produktionsodugliga eller byggas om för andra användningsområden. Eventuell kapacitetsförsäljning till andra konkurrenter skall avse användning i länder i vilka den fortsatta driften av utrustningen sannolikt inte kommer att få några betydande effekter på konkurrenssituationen inom gemenskapen. Dessa villkor skall gälla till den tidpunkt då stödets effekter på konkurrenssituationen inom gemenskapen är obetydliga.

4. Eventuella planer på att återuppta driften vid anläggningar som har lagts i malpåse, dvs. Gela (fosforsyra-, svavelsyra- och NPK-anläggningar) skall meddelas kommissionen för förhandsgranskning i enlighet med gemenskapsbestämmelserna om statligt stöd.

5. Italien skall fullgöra sitt åtagande att privatisera den del av Enichem Agricoltura som består av enheterna i Ferrara, Ravenna, Barletta, den centrala ledningen och dotterbolagen Terni Industrie Chimiche och Sariaf, i enlighet med den tidsplan som har inlämnats till kommissionen och den ekonomiska planering för ENI:s skuldminskning som har inlämnats till kommissionen i enlighet med det övervakningssystem som föreskrivs i det avtal som ingicks i juli 1993 mellan den italienska regeringen och kommissionen.

6. Intäkterna från försäljningen av Enichem Agricolturas dotterbolag och tillgångar enligt punkt 5 skall, även om de blir högre än vad som förutsetts i den plan som har inlämnats till kommissionen, i sin helhet användas till att minska den skuld som skall täckas av det beviljade stödet. De skall inte investeras på ett sådant sätt att de resulterar i ytterligare stöd till andra företag eller verksamheter med finansiella svårigheter inom den grupp som ännu inte har sålts.

7. Privatiseringarna skall inte finansieras genom ytterligare statligt stöd. De skall vara öppna för alla intresserade parter och villkorslösa.

Artikel 2

1. För övervakningen av detta beslut följs skall Italien samarbeta helt och fullt genom att

a) tillställa kommissionen halvårsrapporter, som bl.a. innehåller information om

   — likvidationens framåtskridande, den aktuella finansiella situationen för Enichem Agricoltura i likvidation och särskilda uppgifter om dess tillgångar och dotterbolag som har sålts eller lagts ned,

   — situationen för varje enskild produktionsanläggning som har stängts eller lagts i malpåse och de åtgärder som har vidtagits för dess definitiva och oåterkalleliga nedläggning,

   — framstegen med omstruktureringen och privatiseringen av Enichem Agricoltura eller dess dotterbolag,

b) i god tid underrätta kommissionen om huvudstegen i Enichem Agricolturas och dess dotterbolags privatiseringsprocess.

2. Den första rapporten skall redovisa den ekonomiska situationen för Enichem Agricoltura i likvidation per den 31 december 1994 och skall ha inkommit till kommissionen senast den 31 augusti 1995. Efterföljande rapporter skall inges var sjätte månad från och med den 31 december 1995 och skall innehålla ekonomiska uppgifter, uppdaterade från föregående sexmånadersperiod.

Artikel 3

Detta beslut riktar sig till Italienska republiken.

Utfärdat i Bryssel den 21 juni 1995.

På kommissionens vägnar

Karel VAN MIERT

Ledamot av kommissionen